

משלֵי חִזְׁכִּיל

Parables of the Sages

אלול התשע"ו ▪ 9/2016 ▪ 1005

האריה והאנפה

אריה אכל את טרפו ונטקעה עצם בגרונו. הבטיח שכר למי שיוציאנה. קורא מצרי (זה שם העוף במדרש), שמקורו ארוך, הצליח במשימה. משבא לבקש את שכרו, אמר לו האריה, לא די שיצאת בשלום מלוע הארץ ואתה מבקש לך שכר נוספת?

מדרש בראשית הרבה סד, י, לשונו מערבית. תרגום לעברית: "ספר האגדה", עמ' 1007.
המקבילה האיסופית: השועל והאנפה, שפאן, משל מ"א, עמ' 28.

קננה והארץ

הארץ שגעו עזום ושורשי מרובים - רוח חזקה יכולה לעקרו. קננה, שהוא רך וgomish, יכו עצמו למשב הרות, ולא תזונה לו רעה. והלך: "לעולם יהיה אדם רך כקננה ועל יהיה קשה כארץ".

בכל, תענית כ, ע"א. לשונו עברית.
"ספר האגדה", עמ' 1010.
המקבילה האיסופית: שפאן, משל של"ח, עמ' 160.

פרופ' יאיר זקוביץ
הוחז למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים

בספרות חז"ל, בתלמודים ובמדרשים, מושקעים משלים רבים - בין משל צמחים ובין משל בעלי-חיים - מסוג הפנולה: סיפור קצר שבו מיחסות תכונות של בני-אדם לצומח ולחי. הם מדברים, מרגישים ופועלים כבני-אדם לכל דבר. הסיפורים נושאים מוסר-השלל, הוא הנמשל. חז"ל מכנים משלים אלה "משל שועלים" או "משל דקלים".

כבר במקרא יש דוגמאות לסוגה ספרותית זו: משל יותם (שופטים ט, ז-כ), משל החוח והארת (מלכים ב יד, ט-ו) ומשל הכרם (ישעיה ה, א-ז).

משלים אלה נודעו כבר בבבל העתיקה, והזומה שמשם נבע מכך של קובץ המשלים "ספר אחיקר החכם" שתורגם לשפות רבות (סורית, ערבית, ארמית ויוונית). פריחה מיוחדת הייתה לפבולה ביוון העתיקה, שם צמחה אסופה "משל איסופוס". אוסף ראשון המויחס לאיסופוס נודע במאה השלישי לפנה"ס.

המגעים הענפים בין תרבויות היוו בין תרבות ישראל בעין ההלניסטי הביאו לחידשת המשל האיסופי לספרותינו. שלושת הבולים בסדרת המשלים המבוססים על משליו חז"ל, שיש להם מקבילות מובהקות באסופה של איסופוס.

השועל בכרם

שועל ראה כרם שענבו הבשילו, וחשקה ונפשו לטעום מהם. חור שמצאה בגדר, היה קטן ממידותיו. צם, אפוא, שלושה ימים, נכנס לכרם, זיל וסבא. משביך לצתת - שוב נאלץ לצום שלושה ימים כדי לעبور בחור. מה ההנהה הייתה לו, אפוא, מון הכרם?

מדרש קהילת רבה ה, כא, לשונו מערבית, עברית וארמית. תרגום עברי נמצוא ב"ספר האגדה" לביאליק-רבניצקי, מהדורות שנאנו, תשע"ו, עמ' 1008.
המקבילה האיסופית: שלמה שפאן, משל איסופוס, תשכ"א, משל ר"ד, עמ' 99.

עיצוב בולים, מעטפה וחותמת:
רינת גלבוע

Stamps, Envelope & Cancellation Design:
Rinat Gilboa

Parables of the Sages

In Rabbinic literature, in both the Babylonian and Jerusalem Talmuds and the midrashim, we find many parables—some relating to plant life and others to animal life. These are, in fact, fables: very short stories in which plants or animals speak, feel, and act as humans in every way. The stories have a moral and teach a lesson. The Sages called these stories "fox parables" or "palm parables". Examples of this literary genre already existed in the Bible: the parable of Yotam (Judges 9:7-20), the parable of the Thistle and the Cedar (2 Kings 14:9-10) and the parable of the Vineyard (Isaiah 5:1-7).

Fables were well-known in ancient Babylon, and Babylon seems to have been where the Story of Ahikar, a collection of parables, was created. That book was translated into many languages, including Syriac, Arabic, Aramaic and Greek. Fables flourished in Ancient Greece, where Aesop's Fables originated. The first anthology attributed to Aesop was known as early as the 3rd century BCE. The broad contacts between Greek and Israelite cultures in the Hellenistic period brought Aesop's fables into our literature as well.

The three stamps in this series are based on the Parables of the Sages, which are notably similar to some of Aesop's Fables.

The Fox in the Vineyard

A fox saw a vineyard of ripe grapes and wished to taste them. The hole he found in the fence was too small for him to pass through, so he fasted for three days, entered the vineyard, and feasted on grapes until he was full. When he then tried to leave, he was again forced to fast for three days in order to fit through the hole in the fence. What pleasure, then, did he derive from the vineyard?

Midrash Kohelet Rabbah 5:21, the language of the fable is a mix of Hebrew and Aramaic. The Hebrew translation is found in Ch.N.Bialik-Y.Ch. Ravnitzky, Sefer Ha'Aggada, ed. with a new commentary by A. Shinan, 2015, pg. 1008. The Aesopian equivalent is found in Sh. Shpan, Aesop's Fables, 1961, fable 204, pg. 99 (Hebrew).

חותמת אירוס להופעת הבול SPECIAL CANCELLATION

The Lion and the Heron

A bone got stuck in a lion's throat as it ate its prey. The lion promised a reward to anyone who could dislodge the bone. The Egyptian Ammoperdix (which is what the bird is called in the Midrash) used its long beak to perform the task. When he came to claim his reward the lion said to him: Is it not enough that you escaped the jaws of the lion, now you seek a reward, as well?

Midrash Genesis Rabbah 64:10, the language of the fable is a mix of Hebrew and Aramaic. The Hebrew translation is found in Sefer Ha'Aggada (see above), pg. 1007.

The Aesopian equivalent is found in Shpan, Aesop's Fables (see above), fable 41, pg. 28.

The Reed and the Cedar

The mighty cedar with its many roots can be uprooted by a strong wind. The reed, which is supple and flexible, bends in the wind and suffers no harm. The moral: A Man should always be as gentle as the reed and never as unyielding as the cedar.

Babylonian Talmud, Ta'anith 20a, the fable is written in Hebrew.

Sefer Ha'Aggada (see above), pg. 1010. The Aesopian equivalent is found in Shpan, Aesop's Fables (see above), fable 338, pg. 160.

Prof. Yair Zakovitch

Department of Bible, The Hebrew University of Jerusalem

הנפקה:	ספטמבר 2016
מידת הבולים (מ"מ):	H 30 ג / W 40 ג
לוחות:	1032,1033,1034
בולים בגלגול:	8
שבלבים בגלגול:	4
שיטת הדפסה:	אופס
סימון בטחנה:	מיקרוטקסט
דפוס:	Joh. Enschede, The Netherlands